

Küldöttként az SZDSZ közgyűlésén

A Szabad Demokraták Szövetségének a legutóbbi hétvégén lebonyolított háromnapos küldöttközgyűlése a negyedik volt a szövetség országos jellegű találkozójának sorában. Az addig laza mozgalomként, vagy mint neve is mutatta: hálózatként funkcionáló ellenzéki szervezetet, a Szabad Kezdeményezések Hálózatát 1988. november 13-án a Jurta Színházban alakítottuk át párttá, vagy legalábbis, egy akortól pártszerűen funkcionáló szervezetté, a Szabad Demokraták Szövetségévé. Ezen az alakuló tanácsválasztó közgyűlésen 998-an léptek be az SZDSZ-be, ami akkor a hálózat tagjainak mintegy kétharmadát jelentette.

*

A következő két tanácskozás színhelye a Corvin mozi volt, ahol 1989. március, majd április közepén gyűltek össze a szabad demokraták, hogy egy kétfordulós közgyűlés során vitassák meg az SZDSZ előterjesztett programtervezetét. E két igen éles, sokszor késhegyig menő vitanap eredményeként alakult ki a program végleges formája, mely a Rendszerváltás Programja címen vált ismertté, s mely azóta is az egyetlen komplett pártprogram Magyarországon, ahol pedig a pártok számát ma már legfeljebb találgatni lehet.

*

Az SZDSZ október 27-29-én a Gólyavárban (ELTE TTK) megtartott küldöttközgyűlése politikai és szervezeti témákkal foglalkozott. A politikai helyzet stabilizálásáról, a szabad választásokhoz vezető útról elfogadott tájékoztató egyértelműsíti és kiszámíthatóvá teszi az SZDSZ közeljövőt illető politikai irányvonalát.

Az alapszabályzat véglegesítése, valamint az Országos Tanács és az Ügyvivői Testület (az SZDSZ csúcsovezetése) megválasztása szintén fontos lépés egy magát elsősorban demokratának valló párt életében. Hogy az elmúlt egy év során mekkorát változott — előnyére — a hazai tájékoztatáspolitikát, azt mutatja az

is, hogy míg a Jurta színházbeli alakuló közgyűlésünkről még a központi napilapok is csak pár fanyalgó sor erejéig tettek említést, addig küldöttközgyűlésünkről már a Dolgozók Lapja is részletes tájékoztatót adott. Így az SZDSZ ezen fórumán részt vevő tatabányai küldött is legjobban, ha az ismétlések elkerülése végett nem átfogó beszámoló ad, hanem inkább ötletszerűen kiragadott kis villanásokkal igyekszik érzékeltetni a hangulatot, színesíteni a már ismert tényeszerű híradásokat.

*

Szombat este hét óra után pár perccel egy saját ünneplésszerűségétől is megindult küldött kap soron kívül szót. Történelmi pillanatként értékelni, hogy a Magyar Televízió először adott hosszú, tárgyilagos helyszíni közvetítést ellenzéki szervezet közgyűléséről. Őszinte köszönet a tv stábjának, nagy ováció.

Alig fél óra múltán ugyan-ezen küldött-társunké ismét a mikrofon. Váratlan fordulat. A TV Híradó kommentárja a legrosszabb kérdőrisztó idők szelleméhez méltóan számolt be Tamás Gáspár Miklós és Kis János nagy hatású programbeszédéről. A hangulat megfordul, s a hallgatóság Aczél Endre azonnali leváltását követeli. Kis János higgadt-

sága dönt: csak annyit követelünk meg, hogy a főszervező kérjen bocsánatot a minősíthetetlen hangnemen.

Szövegünk, *Pető Iván* ezzel a mandátummal indult azonnal a televízióba.

Jó egy óra múltán Iván visszaérkezik, s nagy tettségnyilvánítás közepette számol be a helyreigazításról, a főszervezői megkövetelésről. A béke helyreállt.

*

Kis késéssel érkezik, s bár minden feltűnést kerülendő, azonnal helyet foglal, óriási tapsot kap szövetségünk jelenlegi egyetlen parlamenti képviselője, *Balla Éva*. Virágcsokor, s nincs mese, azonnal helyet szorítanak neki az elnökség pulpitusán. Újabb improvizáció, s egy zugló küldött meséli el, miként sikerült a már régóta SZDSZ-szel szimpatizáló képviselőnőt szeptember közepén a döntő lépéshez, a formális csatlakozáshoz megnyerni.

*

Remek gondolatok, nagy egyéniségek arattak méltán viharos tapsokat, de a legnagyobb ováció tán mégis a Neues Fórum két ifjú képviselőjét, valamint a magyarul remekül beszélő, ismert Charta '77-es vezetőjét, *Hana Némovát* fogadta. Szervezetek üdvözlését hozták, töltünk pedig szolidaritásunkat kapták. Szolidaritást a hazájukban minden önkény ellenére továbbra is kitartó NDK-s fiatalokkal, s az éppen ezen órákban a Vencel téren a diktatúra rohamrendőrséggel is szembe szálló prágaiakkal.

*

Milyen párt is az SZDSZ? Nézőpont kérdése. Egyesek szerint szociál-liberális. Mások szerint a szabadság és a szolidaritás pártja, Van,

aki azt mondja: szabad demokrata. Kész. Nem más-hoz, magához kell mérni. Mégis a legkézenfekvőbb, ha azt mondjuk: őszinte. Azt mondja, amit gondol és azt cselekszi, amit mond. Itt van például az utóbbi idők legsikeresebb felyonulási szlogenje: Soha többé kommunizmust! Ugye, skandalum, hogy ezt ilyen egyértelműen is meg lehet fogalmazni? Pedig melyik ellenzéki szervezet nem így gondolja? És az MSZP? Nem erről tett látványos tanúbizonyságot sorozatosan az utóbbi időkben? Ebben az országban ezt másként legfeljebb a különféle MSZMP-szervezetek, platformok gondolják. Mi ezt tudjuk rólok, ők is tudják rólunk. Így legalább nincs félreértés. Maradjunk ennyiben.

*

Aláírásgyűjtők adják közre tapasztalataikat. Sajátja-imat ez csak erősíti. Az emberek tömegével fejezték ki nemtetszésüket Király Zoltán kissé megdölgő, ismert kirohanása miatt. „Még hogy mi nem tudunk olvasni, vagy felelőtlenek, tudatlanok volnánk?! Adjának nekünk is íveket, mi is segítünk most már aláírást gyűjteni!” K. Z. intervenciója után gyorsult fel igazán az akció. Rövid egy hét alatt ekkor gyűlt össze a második százezer.

*

Már nincs munkásörtség, s a párt is kivonult a munkahelyekről. Miért akar akkor még mindig népszavazást az SZDSZ ezekben a kérdésekben is? Mert következetes és tudja, hogy ezt egy pánikba esett, s a népszavazástól féltő kormány utasítására cselekvő parlament szavazta meg. Így az egy adott esetben vissza is vonható intézkedésnek tűnik. Visszavonha-

tatlanná, megfellebbezhetlenné ezt majd a nép döntése teszi.

*

Mit tesz az SZDSZ, ha egy esetleges népszavazás úgy dönt, hogy a köztársasági elnök mégis közvetlenül a nép által, s a szabad parlamenti választások előtt kerüljön megválasztásra? Természetesen elfogadja a nép döntését, s ettől a pillanattól kezd azonnal foglalozni, hogy ki is legyen az ő, vagy inkább az ellenzék közös jelöltje. Egy bizonyos, ez olyan személy nem lehet, aki már jelenleg is hivatalos jelöltként szerepel, s akihez legfeljebb csak csatlakozni lehetne.

*

Vasárnap reggel. Épphogy sikerült találnom egy üres helyet. Leülök. Pár perc múlva közlik, hogy a háromtagú szavazatszedő bizottságba jelöltek. Innen el van rontva a nap. Délután öt óráig, s a fizikai rosszullét határáig egy hátsó kis dohányfüstös szobában a szavazatok számoljuk, összegezzük, hitelesítjük, s ebből a napból alig látunk, hallunk valamit. Először az Országos Tanács választása történik meg. Az érvényes szavazatok száma 496. A végeredmény: Tölgyessy 480, Pető 475, T. G. M. 468, Konrad 461, Kis 460 stb., stb. Ezután a 30 O. T.-tag közül kerül megválasztásra a csúcsovezetés, a 11 tagú ügyvivői testület. Az élcsoport hasonló: Tölgyessy 497 (515 érvényes szavazatból), Pető 496, Kis 476, Kösze 438, T. G. M. 428, stb., stb.

*

Eörsi István, a 16. leg-több szavazattal kerül az O. T. 30 tagja közé. Eredményhirdetés után közli, hogy az ügyvivői testületbe való jelölés lehetőségétől visszalép. Ezt, mint az SZDSZ legbaloldaliabb szárnyának reprezentánsa teszi meg. Felszólítja **Tamás Gáspár Miklóst**, hogy ő viszont, mint a legjobboldaliabb áramlat képviselője tegye ugyanezt. Elszabadul a pokol. Hatalmas ellentűntetés. **Eörsi** őszintén megrendülve kiáltja bele a mikrofonba:

ezt igazán nem érdemeltem meg tőletek. Igaza van. Egy pillanat alatt tapsviharrá változik a heves tüntetés. Helyreáll a béke és nyugalom. T. G. M. nem lépett vissza, s **Eörsi István** is hűségnyilatkozatként értékelte a történeteket.

*

Vasárnap **Rajk László** lett volna a levezető elnök. Ehelyett megrendítő hírre érkezünk. Hajnalban egyesek szerint szívritmuszavarokkal, mások szerint infarktusgyanúval kórházba szállították. Délutánra már valamelyest javul az állapota. Táviratban köszöntjük, s tudatjuk, hogy beválasztásra került az Ügyvivői Testületbe. Gyógyulj fel mielőbb, Laci!

*

Szombaton délután 5 óra-kor kezdődik a legszárabb napirend: Az alapszabálytervezet megvitatása. Pont-ról pontra érkeznek a módosító javaslatok. Van, amire 3-4 is. Ahány javaslat, annyi szavazás. Nem hiszem, hogy ebben az országban létezne párt, szervezet, amelynek alapszabálya ilyen kimerítő, de egyúttal ilyen demokratikus módon készült volna. Pont 3/4 11 van, mire végzünk. Elcsigázottak vagyunk, de elkészült az SZDSZ Alapszabálya.

*

Az alapszabályvita egyik lényeges pontja, hogy a tagdíjak hány százalékát kell átutalni a központnak, a Koordinációs Irodának. A tervezetben 50 százalék szerepel. Ezt a küldöttek hevesen támadják. A békéscsabaiak a legradikálisabbak, ők csak 20 százalékot akarnak fizetni. Végül 10 százalékos lépcsőnként, 20 és 50 között szavazunk. Nyerő a 30 %. Ez kerül az alapszabályba.

*

Még ha kimerítő is, de lélekemelő és lélekmelegítő, komoly szellemi élmény volt ez a három nap. Marandó, hosszú időre szóló.

Szalay Gábor